

Redakta noto

La jaro 2004 estis tre grava por Eŭropo Unio (EU). Aliĝis pluaj dek ŝtatoj: Ĉeĥio, Cipro, Estonio, Hungario, Latvio, Litovio, Malto, Pollando, Slovakio kaj Slovenio. Kun tiuj landoj la nombro de EU-membroŝtatoj plialtiĝis al 25. Nuntempe validas en 12 el tiuj 25 EU-ŝtatoj la eŭro kiel oficiala pagilo. Kelkaj etaj ŝtatoj (Sanmarino, Monako, Vatikano) enkondukis proprajn eŭro-monerojn, tamen stampitajn en nur malgrandaj eldonoj kaj preskaŭ sole haveblajn pere de mono-negocistoj – je koncerna alta prezo. Ankaŭ Andoro enkondukis la eŭron, sed ne eldonis proprajn monerojn, dum Liĥtenŝtejno decidis konservi la « svisan frankon » kiel oficialan leĝan pagilon.

Esperantistoj certe interesiĝas pri tio, kiel aspektas la nuna Eŭropo rilate al loĝantaro kaj grandeco de la landoj, ekde kiam EU-membreco kaj pri la iama (resp. ankoraŭ nuna) valuto kaj ties konverta kurzo – kies kono ja helpas jam dum la estonta UK en Litovio kaj eventuala vizito de la najbaraj landoj Latvio kaj Estonio. La sekva tabelo listigas tiajn informojn. Por nomi ĝin “kompleta” tamen mankas informoj pri la nombro da homoj, kiu en ĉiu unuopa lando regas, parolas, balbutas resp. subtenas la internacian lingvon Esperanto, kaj poste kompare enketi, kiu (krom la denaskaj angloparolantoj) regas, parolas, balbutas resp. subtenas la anglan lingvon kiel devigan oficialan duan lingvon por la tuta Eŭropo.

Lando	Poŝtkodo	Loĝantaro	Areo (km ²)	iama resp. nuna valuto	konverta kurzo: 1 € =	EU-membro
Aŭstrio	AT	8.200.000	83.800	<i>Schilling</i>	13.76 ATS	1995
Belgio	BE	10.250.000	30.500	<i>Franc/Frank</i>	40.34 BEF	1957
Finnlando	FI	5.200.000	338.100	<i>Markka</i>	5.95 FIM	1995
Francio	FR	61.100.000	547.000	<i>Franc</i>	6.56 FRF	1957
Germanio	DE	82.560.000	357.000	<i>Mark</i>	1.96 DEM	1957
Greklando	GR	10.500.000	131.900	<i>Drachma</i>	340.75 GRD	1981
Hispanio	ES	41.100.000	505.900	<i>Peseta</i>	166.39 ESP	1986
Irlando	IE	3.900.000	70.300	<i>Pound</i>	0.79 IEP	1973
Italio	IT	57.600.000	301.300	<i>Lira</i>	1936.27 LIT	1957
Luksemburgio	LU	448.500	2.600	<i>Franc</i>	40.34 LUF	1957
Nederlando	NL	16.300.000	41.530	<i>Gulden</i>	2.20 NLG	1957
Portugaliao	PT	10.400.000	88.900	<i>Escudo</i>	200.34 PTE	1986

Britio	GB	58.800.000	242.500	<i>Pound</i>	0.87 GBP	1973
Ĉeĥio	CZ	10.280.000	78.900	<i>Koruna</i>	31.25 CZK	2004
Cipro	CY	720.000	9.250	<i>Pound</i>	0.58 CYP	2004
Danlando	DK	5.380.000	43.100	<i>Kroner</i>	7.61 DKK	1973
Estonio	EE	1.360.000	45.200	<i>Kroon</i>	15.65 EEK	2004
Hungario	HU	10.200.000	93.000	<i>Forint</i>	258 HUF	2004
Latvio	LV	2.400.000	64.600	<i>Lats</i>	0.63 LVL	2004
Litovio	LT	3.700.000	65.000	<i>Litas</i>	3.45 LTL	2004
Malto	MT	400.000	316	<i>Lira</i>	2.47 MTL	2004
Pollando	PL	38.600.000	312.700	<i>Zloty</i>	4.60 PLZ	2004
Slovakio	SK	5.400.000	49.000	<i>Koruna</i>	42.48 SKK	2004
Slovenio	SI	2.000.000	20.300	<i>Tolar</i>	229 SIT	2004
Svedio	SE	8.800.000	450.000	<i>Krona</i>	8.86 SEK	1995

Supra tabelo: La 12 “Eŭro-Landoj”

Suba tabelo: La 13 EU-ŝtatoj, en kiuj ankoraŭ validas la nacia valuto, ne jam la eŭro, kiel leĝa pagilo

La rolo de optimismo en la historio de maŝina tradukado

Reinhard FÖSSMEIER

Resumo

Optimismo kaj entuziasmo ofte ludas gravan rolon en scienca esploro, tiel ĉe esplorantoj kiel ĉe subvenciantoj. Kutime, tamen, esploristoj bridas sian optimismon kaj esprimas entuziasmon maksimume ĉe la diskonigo de pozitivaj rezultoj.

La historio de maŝina tradukado (MT) montras impresan vicon da okazoj, en kiuj okazis alie. Estas menciitaj la plej gravaj ekzemploj kaj konsideritaj la eblaj kaŭzoj.

La komenco

En 1887 en broŝuro ruslingva aperis teksto, kies traduko aperis en la Fundamenta Krestomatio [Zamenhof 1954]. Tiu teksto interalie proponas algoritmon por traduki el la lingvo internacia (poste nomita Esperanto) al la rusa. Certe tiu algoritmo ne estis sufiĉe klare formulita por maŝina plenumo; sed 46 jarojn poste Rusio donis patenton pri tradukmaŝino [Hutchins 1995] al Petr Smirnov-Trojanskij. Lia (ne-realigita) maŝino baziĝis sur Esperanto [Hutchins 2000]. Kiel mencias Hutchins, Smirnov-Trojanskij estis pli progresinta ol lia tempo. Lia metodo ja bezonis homan laboron, sed ne necesigis homon, kiu scias pli ol unu lingvon. Tiurilate la tradukan procezon ĝi vere aŭtomatigis. Ĉar Smirnov-Trojanskij konis, verŝajne eĉ sciis Esperanton, tre probable li konis la menciitan artikolon de Zamenhof kaj estis inspirita de ĝi.

Kvankam la tiama tekniko de trukartoj, relajsoj kaj elektronaj tuboj, sufiĉa por konstrui ekzemple aŭtomatajn telefoncentralojn, principe devis ebligi la konstruadon de tekstprilaboraj aparatoj, la entuziasmo de tiu tempo ne sufiĉis por tio. La invento ankaŭ neniam trovis la intereson de la publiko, eĉ ne de la sciencista.